

„A *Kalitka és korona* című kötet Kass János sokszínű életművének legismertebb területét, illusztrátori tevékenységét mutatja be, művészetelméleti és művészetközi kérdéseket felvetve. A szerző a nemzetközi illusztráció-elméleti szakirodalom teoretikus alapvetéseinek tükrében saját metódust kidolgozva vállalkozik az illusztrátor reprezentáns alkotásainak és ezek szövegforrásának együttolvására úgy, hogy több helyütt röviden kitekint a Kass-oeuvre más szöveg-kép viszonyaira is. A kötet célja annak igazolása, hogy az illusztrációk általában nemcsak az irodalmi szövegnek alárendelt alkalmazott műfajként szemlélhetők, hanem az irodalmi művekkel egyenrangú, sőt a befogadás folyamatában akár elsődlegessé váló alkotásokként is, továbbá, hogy Kass János munkái lényegesen többek és több figyelmet érdemelnek annál, mint amivel a kritikai gyakorlat általában illeti őket.”

A meghitt hangulatú találkozó végén Varga Emőke és Kass János dedikálták az érdeklődők által megvásárolt könyveket.

December végén nyílt arra lehetőség és alkalom, hogy a szakmabeliek, a művésztársak és a kollégák is köszönthessék a mestert. Budapesten a Magyar Alkotóművészek Országos Egyesülete Kass Jánosnak ítélte oda 2007. évi *Alkotói nagydíját*. A vezetőség a székházban nyújtotta át e jeles elismerést, a *Laudációt Vén Zoltán* grafikusművész tartotta, ismertette a kitüntetett alkotói életpályáját, amelyet következő számunkban teljes terjedelmében közlünk.

A kisgrafika barátainak és az exlibrisgyűjtőknek a nevében mi is csatlakozunk az ünneplőkhöz. Hiszen a mester grafikai és ex librisei igen nagy becsben állnak a kisgrafika kedvelőinek a táborában. Annál is inkább, mivel Kass János kezei alól nem sok ex libris került ki, ám azok valamennyien remek darabjai a műfajnak és nem egyszerű dolog szerezni belőlük akár 1-2 darabot is. Szeretettel kívánunk neki jó egészséget, ha kedve tartja, még sok-sok új művet és sok sikert!

Király Zoltán

KASS JÁNOS SZEGEDI ÜNNEPLÉSE

Kass János Kossuth-díjas képzőművész 80. születésnapja alkalmából Szeged városa – ahol született, ahol Galériát alapított, a város, amely díszpolgárává fogadta – több rendezvénnyel is köszöntötte.

A Somogyi Könyvtár „illusztrálta Kass János” címmel kamarakiállítás rendezett, amelyet 2007. december 18-án maga az ünneplent nyitott meg. A hivatalos ünnepségsorozat valójában másnap a Móra Ferenc Múzeum kupolacsarnokában kezdődött, ahol Magyar Anna, a Csongrád Megyei Közgyűlés elnöke és dr. Zombori István, megyei múzeumigazgató különleges ajándékkal köszöntötte a Mestert: Lapis András ezüst plakettjével, amelyen a szobrász a hajdani Kass Szállót örökítette meg. Az

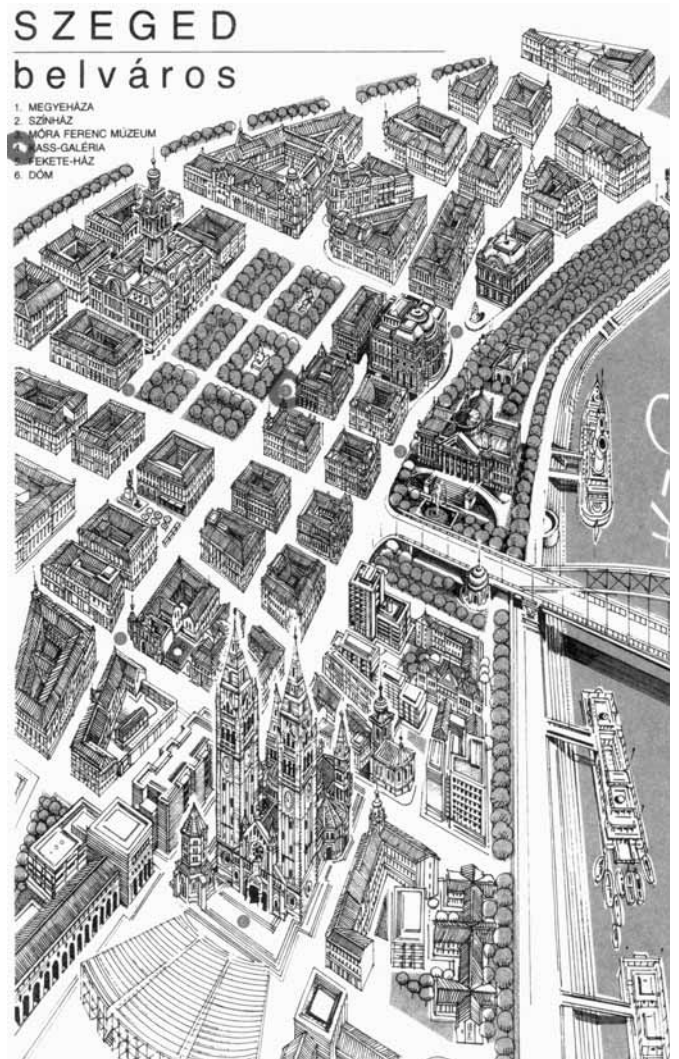
Kass János rézkarca, C3

Szeged, 1999. április 23.

Dr. Soós Imre, Fery Antalné, Kass János és Szász Mara. A háttérben Király Zoltán, Kass J. szegedi galériája előtt.

Ünnepelt is ajándékot nyújtott át a múzeumnak, a Móra Ferenc tiszteletére készített fejek kompozíciót. Az ünnepségre Kass János – sajnálatosan – lázas betegen érkezett. A város a Korzó Zeneházban ünnepi könyvbemutató keretében, meghívott tisztelek és barátok körében tervezte köszönteni a Művészt, ez az ünnepség azonban a mester betegsége miatt elmaradt. Hosszú klinikai hetek következtek, végül a Magyar Kultúra Napján tarthatták csak meg. Dr. Botka László polgármester méltató beszéde, köszöntője és a Magyar Kultúra Napja alkalmából díjazottak laudációja után került sor a könyvbemutató beszélgetésre, Tandi Lajos *Tizenkét tétel Kass János művészetéről* címmel a Bába és Társa Kiadó jelentetett meg egy reprezentatív al-

bumot, a kiadást Szeged város is támogatta. A sűrű program miatt csak említést nyert, hogy művészetelméleti, tudományos monográfia jelent meg Varga Emőke többéves kutatómunkájának eredményeként *Kalitka és korona* (Kass János illusztrációiról) címmel a L'Harmattan kiadónál. A Korzó Zeneházban rendezett ünnepség a Művész ajándékaként a „Zenészek” című szoborcsoport leleplezésével zárult.

Kettős kiállítás megnyitójával folytatódott az ünnepség a Kass Galériában. Az állandó kiállítás helyén az *Illusztrálta Kass János* című válogatást dr. Horváth Ferenc múzeumigazgató-helyettes és Gyüdi Sándor igazgató-karnagy köszöntője után Gál József, Kass János életművének tudós bibliográfusa nyitotta meg. (A Töreky Ferenc képeiből válogatott, időszaki tárlatot Kass János ajánlotta a közönség figyelmébe méltató, baráti szavakkal.)

Az illusztrált könyvekből szerkesztett kiállítás Kass János illusztrátori életművének keresztmetszetét tárja az érdeklődők elé a kezdetektől, az 1949-ben Gorkij művéhez rajzolt „Az Artamonovok” lapoktól a mai napig feladatot adó, a legkisebbeknek szóló, integrált tankönyvekig, amelyekben a MOZAIK kiadó felkérésére vállalt meghatározó közreműködést a Mester. (A 4. osztályosoknak szóló olvasókönyv rajzain most is dolgozik a Művész.) A 16 tárló és a terem falfelülete, a posztamentekre helyezett, könyvekkel zsúfolt üvegkubusok sem engedték meg, hogy a teljes illusztrátori életmű bemutatásra kerüljön. A Somogyi Könyvtár gyűjteményéből szerkesztett válogatás vidám gyermekkönyvekkel, veretes költészetet életre keltő leporellókkal indul, ezt a magyar írók műveihez készített illusztrációk (az 50-es évektől kezdve, évtizedek szerint csoportosítva) követik, majd Madách és Shakespeare mint fő ihlető kapott egy-egy tárlót, ezt a francia, a német, az újlatin irodalom jeles alkotásainak illusztrált kiadásai követték. „Távoli korok – távoli kultúrák” fejezetcím alatt a Gilgames eposzhoz, kirgiz és mongol mondákhoz, afrikai szerző művéhez különleges technikával készített illusztrációkat rejtő kötetek láthatók, a tárlók fölé a grafikák eredetije is kikerülhetett a Művész nagyvonalú segítségének köszönhetően.

A zene vonzásában (Kékszakállú, Hány, Psalmus Hungaricus) keletkezett illusztrációk, önálló grafikai nyomatként is ismert műalkotások vezetnek át a kortárs magyar költőbarátok illusztrált kötetéhez. Külön fejezetet képez a válogatásban Kass János különleges illusztrátori jellemzője, hogy egyes művek újabb kiadásaihoz újrajzolta a képeket, olykor átfogalmazta ezzel a műhöz fűződő kapcsolatát, gondolatait – mindig az aktuálisan jellemző Kass-stílusban. Látványos fejlődési ívet mutatnak a Nils Holgersson illusztrációk, a Mikszáth kiadásokhoz (Beszterce ostroma, Új Zrínyiász) készített színes rajzok; de legtöbbször a búsképű lovag, Don Quijote figuráit alkotta újra a Mester. Csak jelzésszerűen kapott helyet a kiállításon „a tipográfia dicsérete” és Kass János könyvtervezői munkásságának elegáns darabjai. A kiadótól kölcsönkapott, a tankönyvekhez, munkafüzetekhez készített, a jövő nemzedékének szóló, eredeti rajzok vidám világa vezet át az utolsó két tárlóhoz, amelyben az 1950-es évektől (Kiss Benedek: *Színek vándorlása* című, 2007-ben) megjelent gyermek- és ifjúsági könyvek illusztrálják Kass János vidám, a gyermekeknek az olvasáshoz kedvet teremtő világát.

A tárlatot Kass János jeles születésnapjai alkalmából a Mester tiszteletére kiadott köszöntő/tisztelegő kötetek zárják. Ezek sorában a legfrissebb a reprezentatív kivitelű „Sztintézis”, amellyel a MOZAIK Kiadó és Deák Ferenc tipográfus/grafi-

kusművész köszöntötték a 80 éves Kass Jánost. (Információk szerint már készül az „Antitézis” című kötet is...)

Isten éltesse sokáig, Mester – mindannyiunk örömére!

Szökefalvi-Nagy Erzsébet

A kiállítást, amely 2008. április 30-ig látogatható Szegeden a Kass Galériában (Vár u. 7.), Szökefalvi-Nagy Erzsébet, a Somogyi Könyvtár munkatársa válogatta és rendezte. A KBK szegedi csoportja nevében Rác Mária gratulált a Művésznak a Móra Ferenc Múzeumban.

TALÁLKOZÁSOM AZ EX LIBRISSEL HOGYAN LETTEM GYŰJTŐ?

Vannak életünkben a sors furcsa szeszélyétől, a vak véletlentől függően különös, megmagyarázhatatlan találkozások, de azért leírható, elmondható, hogy végül is hogyan történtek. Ilyen volt az én találkozásom az ex librisrel.

Józsa János fametszete, X2 (1973)

1954-ben Putnokra helyezték büntetésből a Budapesti Farsori Evangélikus Egyházközségből Pásztor Pál káplánt, akinek az volt a „bűne”, hogy lelkesen, nagy szeretettel tette a dolgát, különösen az ifjúság körében, de a gyülekezetben is: látogatta a betegeket, a gyászolókat. Szabadidejében pedig maga köré gyűjtötte az ifjúságot, és megnyitotta előttük nemcsak szívet-lelkét, hanem igényesen és sokoldalúan összeállított könyvtárát, komoly- és könnyűzenei lemezgyűjteményét, képeslapjainak sokaságával pedig bemutatta hazánk tájait, házait, érdekes templomait és más épületeit.

Putnokon, a kis létszámú gyülekezetben és a Szilvásvárától Aggtelekig terjedő nagy szórványban – ahol esetenként csak egy-egy evangélikus lélek élt – a sokkal szűkebb lehetőségek és megszorítások között is megpróbálta folytatni azt, amit ott